

CABINET

Cofnodion cyfarfod y Cabinet a gynhaliwyd dros fideo gynadledda ddydd Mawrth, 24 Tachwedd 2020 am 10.00am.

YN BRESENNOL

Y Cynghorwyr Hugh Evans, Arweinydd ac Aelod Arweiniol yr Economi a Llywodraethu Corfforaethol; Bobby Feeley, Aelod Arweiniol Lles ac Annibyniaeth; Huw Hilditch-Roberts, Aelod Arweiniol Addysg, Gwasanaethau Plant ac Ymgysylltu â'r Cyhoedd; Brian Jones, Aelod Arweiniol Gwastraff, Cludiant a'r Amgylchedd; Richard Mainon, Aelod Arweiniol Gwasanaethau Corfforaethol a Chyfeiriad Strategol; Tony Thomas, Aelod Arweiniol Tai a Chymunedau; Julian Thompson-Hill, Aelod Arweiniol Cyllid, Perfformiad ac Asedau Strategol, a Mark Young, Aelod Arweiniol Cynllunio, Gwarchod y Cyhoedd a Chymunedau Mwy Diogel.

Arsylwyr: Y Cynghorwyr Joan Butterfield, Meirick Davies, Alan James, Gwyneth Kensler, Peter Scott, Rhys Thomas ac Emrys Wynne.

HEFYD YN BRESENNOL

Prif Weithredwr (JG); Cyfarwyddwyr Corfforaethol yr Economi a'r Parth Cyhoeddus (GB); a Chymunedau (NS); Penaethiaid Gwasanaeth: Cyfreithiol, Gwasanaethau Democratiaidd ac AD (GW), Cyllid ac Eiddo (SG), Pennaeth y Gwasanaethau Cymorth Cymunedol (PG) a Chynllunio, Gwasanaethau Cefn Gwlad a Gwarchod y Cyhoedd (EJ); Rheolwr Tai a Chynllunio Strategol (AL); Swyddog Arweiniol (Tai Cymunedol (GD); Rheolwr Tîm Gwybodaeth Busnes (CB); Cydlynnydd Craffu (RE); Cydlynnydd Busnes: Swyddfa'r Arweinydd (SE), a Gweinyddwr Pwyllgorau (KEJ) ynghyd â David Wilson (Archwilio Cymru)

Roedd y Gohebydd Democratiaeth Leol hefyd yn bresennol o bell er mwyn arsylwi'r cyfarfod.

DALIWCH SYLW

Yn sgil y cyfyngiadau presennol ar deithio a'r gofyniad i gadw pellter cymdeithasol oherwydd pandemig y coronafeirws, cynhaliwyd y cyfarfod o bell trwy gyfrwng fideo gynadledda ac nid oedd ar agor i'r cyhoedd. Cafodd pob aelod gyfle i fynychu fel arsylwyr a chafodd y Gohebydd Democratiaeth Leol wahoddiad i arsylwi hefyd.

1 YMDDIHEURIADAU

Ni chafwyd unrhyw ymddiheuriadau.

2 DATGAN CYSYLLTIAD

Ni ddatganwyd unrhyw gysylltiad.

3 MATERION BRYS

Ni chodwyd unrhyw fater brys.

4 COFNODION

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod y Cabinet a gynhaliwyd ar 20 Hydref 2020.

PENDERFYNWYD derbyn cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 20 Hydref 2020 a'u cadarnhau fel cofnod cywir.

5 Y FARGEN DWF DERFYNOL

Cyflwynodd y Cyngorydd Hugh Evans, yr Arweinydd ac Aelod Arweiniol yr Economi a Llywodraethu Corfforaethol yr adroddiad i geisio cefnogaeth y Cabinet o'r dogfennau allweddol sydd eu hangen i gyrraedd y Fargen Dwf Derfynol ar gyfer Bargaen Dwf Gogledd Cymru i'w gyflwyno i'r Cyngor ar gyfer cymeradwyaeth ffurfiol.

Roedd yr adroddiad yn cynnwys y cefndir mewn perthynas â chymeradwyaethau o'r holl bartneriaid yn arwain at y sefyllfa bresennol. Roedd Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru wedi ymrwmo i gyflawni Cytundeb Bargaen Derfynol gyda Llywodraethau'r DU a Chymru erbyn diwedd 2020 ac roedd y ddogfennaeth berthnasol yn mynd trwy'r prosesau democrataidd ymhob awdurdod lleol. Gofynnwyd i'r Cabinet a'r Cyngor, ynghyd â'r holl bartneriaid, gymeradwyo amryw o ddogfennau a fyddai'n galluogi i'r Fargen Dwf Derfynol gael ei gwblhau.

Pwysleisiodd yr Arweinydd nod y Fargen Dwf i adeiladu economi mwy cynaliadwy a chadarn yng Ngogledd Cymru mewn partneriaeth â'r sectorau cyhoeddus a phreifat, gyda chymorth £240 miliwn o gyllid gan Lywodraethau'r DU a Chymru dros y 15 mlynedd nesaf. Nod y Fargen Dwf oedd darparu buddsoddiad o hyd at £1.1 biliwn i economi Gogledd Cymru er mwyn creu 3,400 – 4,200 o swyddi newydd a chreu £2 - £2.4 biliwn mewn gwerth ychwanegol gros erbyn 2036. Darparodd yr Arweinydd gyflwyniad ar y cyd â'r Cyfarwyddwr Corfforaethol: Yr Economi a'r Parth Cyhoeddus; Pennaeth y Gwasanaethau Democrataidd, Ad a Chyfraith a Phennaeth Cyllid, gan grybwyll meysydd canlynol y Fargen Dwf -

- y Weledigaeth Dwf a Phortffolio'r Fargen Dwf o fuddsoddiad ynghyd â buddion uniongyrchol i'r rhanbarth, gan gynnwys ffyniant economaidd; creu swyddi o ansawdd gwell a gweithlu medrus, a gwelliannau i safonau byw
- y portffolio o raglenni sy'n ymwneud ag (1) Ynni Carbon Isel; (2) Digidol; (3) Arloesi mewn Gweithgynhyrchu Gwerth Uchel; (4) Bwyd Amaeth a Thwristiaeth, a (5) Tir ac Eiddo ynghyd â rhaglenni heb eu hariannu'n uniongyrchol ond a gefnogir mewn perthynas â Sgiliau a Chyflogaeth a Chludiant
- dangos lledaeniad daearyddol y 14 o brosiectau a nodwyd, gyda phob prosiect yn darparu buddion eang ar draws y rhanbarth gan sicrhau newid
- egluro'r prosiectau penodol a nodwyd yn Sir Ddinbych mewn perthynas â (1) Parc Busnes Llanelwy; (2) Hen Safle Ysbyty Gogledd Cymru Dinbych; (3) Prosiect Fferm Carbon Niwtral Llysfasi, a (4) Safle Strategol Allweddol Bodelwyddan
- manylion am gyfreithlondeb y Cytundeb Bargaen Dwf Derfynol rhwng yr NWEAB a Llywodraethau'r DU a Chymru ar gyfer darparu'r Fargen a gaiff ei arwyddo ar sail achos busnes y portffolio a phump achosion busnes rhaglen

- amlygu'r ystyriaethau ariannol gan gynnwys cost y rhaglen a sut gaiff ei ariannu, gan gynnwys cyfraniadau partner dros dymor o 15 mlynedd ynghyd â chyfraniadau partner blynyddol a'r fethodoleg tu ôl i'r cyfrifiadau a oedd yn dod a Sir Ddinbych rhwng £64,000 - £90,000
- adrodd ar Gytundeb Llywodraethu 2 i fynd â'r bartneriaeth i gam gweithredu'r Fargen Dwf, gan barhau'r model llywodraethu a fabwysiadwyd yng Nghytundeb Llywodraethu 1 a diffinio'r berthynas rhwng y Bwrdd a'i sefydliadau partner, cyfyngiadau'r ddirprwyaeth ac atebolrwydd.

Roedd manylion y Fargen Dwf wedi cael eu craffu yn eang ac yn ddiweddar wedi bod yn destun Gweithdy i Aelodau. Nid oedd y Cynghorydd Jeanette Chamberlain-Jones, Cadeirydd y Pwyllgor Craffu Partneriaethau wedi gallu mynychu'r Cabinet, a gofynnodd i'r Arweinydd ddarllen ei datganiad ar ganfyddiadau craffu yn dilyn ystyried y Fargen Dwf ar 5 Tachwedd. Yn gryno, roedd y Pwyllgor Craffu -

- yn cydnabod er y byddai'r prosiectau wedi'u lleoli mewn ardaloedd amrywiol ar draws y rhanbarth, byddent oll, i ryw raddau, yn elwa'r rhanbarth gyfan
- yn cytuno ei fod yn hollbwysig bod y Fargen yn symud ymlaen er mwyn sicrhau cyllid i ddarparu'r prosiect a gwireddu'r buddion economaidd a ragwelir
- wedi cael sicrwydd bod y Cytundeb Llywodraethu yn ddigon cadarn ac wedi gosod strwythurau i ddiogelu holl bartneriaid gyda threfniadau monitro a chraffu tryloyw er mwyn cynnal atebolrwydd penderfyniadau'r Bwrdd
- wedi bod yn gefnogol o'r egwyddorion a nodwyd yn y Protocol Craffu
- wedi codi pryderon am effaith posibl Covid-19 a Brexit ar brosiectau a ffyniant a chadernid economaidd yr ardal yn y dyfodol, ond cydnabuwyd bod y Bwrdd eisoes wedi nodi'r risgiau hynny ac yn eu monitro; teimlwyd y gallai'r Fargen Dwf ddarparu diogelwch a chefnogaeth yn erbyn unrhyw effeithiau negyddol o ran hynny
- o'r farn bod y Fargen Dwf yn darparu cyfle gwych i'r rhanbarth wireddu ei photensial economaidd
- yn pwysleisio'r angen, unwaith i'r Cytundeb Bargen Dwf gael ei gymeradwyo, i'r Bwrdd gysylltu ei waith i raglenni eraill o broffil uchel, megis Pwerdy'r Gogledd, er mwyn gwneud y mwyaf o'r buddion i'r rhanbarth.

Ar ran y Pwyllgor Craffu, argymhellodd y Cynghorydd Chamberlain-Jones, bod y Cabinet yn cefnogi'r Fargen Dwf Derfynol ac argymell bod y cynigion o fewn y ddogfen yn cael eu cyflwyno i'r Cyngor i'w cymeradwyo'n ffurfiol. Diolchodd yr Arweinydd i'r Pwyllgor Craffu am ei waith caled wrth graffu a herio manylion y Fargen Dwf ac am y sicrwydd a ddaw o'u gwaith.

Yn ystod y drafodaeth, ceisiodd y Cabinet eglurhad pellach o ran elfennau amrywiol y ddogfennaeth ac ymatebodd yr Arweinydd a swyddogion fel a ganlyn -

- cadarnhawyd bod y cread posibl o Gydbwyllgorau Corfforaethol, yr oedd Llywodraeth Cymru yn ymgynghori arnynt ar hyn o bryd, wedi cael eu hystyried o fewn y cytundeb cyfreithiol - roedd yn nodi'n benodol, pe byddai'r gyfraith yn newid a'r Cydbwyllgorau Corfforaethol wedi'u ffurfio, roedd y penderfyniad i drosglwyddo'r model presennol i'r Cydbwyllgorau Corfforaethol yn cael ei wneud gan bob un o'r chwe awdurdod lleol yn unigol

- dywedwyd, yn y ddeddfwriaeth ddiwygiedig bydd pŵer i ddau neu fwy o awdurdodau i uno yn wirfoddol, a phe byddai hynny'n digwydd, byddai bob rhwymedigaeth gyfreithiol yr oedd gan bob corff yn unigol cyn iddynt uno, yn disgyn i rwymedigaeth y corff newydd
- Holodd y Cyngorydd Mark Young os oedd angen i'r Cyngor ddatgan cysylltiad mewn unrhyw dir yn eu heiddo sydd wedi cael ei ragnodi ar gyfer datblygiad, o ystyried y byddent yn ennill buddsoddiad sylweddol, a chafodd sicrwydd, fel corff partner, y byddai'r Cyngor yn dal i allu cymryd rhan mewn trafodaethau ac ni fyddai angen datgan unrhyw gysylltiad sy'n rhagfarnu ar y sail hon.
- roedd ymrwymiad gwleidyddol i gyllid y llywodraeth o £240 miliwn ac roedd trafodaethau gyda'r ddau lywodraeth yn parhau ar faterion manwl, heb unrhyw fynegiant y byddai'r ymrwymiad gwleidyddol yn cael ei dynnu'n ôl. Fodd bynnag, nid oedd unrhyw ymrwymiad cyfreithiol i ddarparu'r cyllid tan i'r Fargen gael ei arwyddo.
- eglurwyd y cyfrifiadau cyllido ar gyfer cyfraniadau partner gan gadarnhau y bod prosiectau ar draws y rhanbarth yn cael eu cyllido'n hafal, ond ar gyfer prosiectau unigol lle byddai partneriaid penodol yn derbyn mwy o fuddion (adeilad/ased ac ati), disgwylir iddynt dalu am y gofyniad benthyca mewn cysylltiad â'r prosiect hwnnw.
- cydnabuwyd yr anawsterau o sicrhau dyfodol prosiectau penodol dros dymor 15 mlynedd y Fargen Dwf, yn arbennig mewn ardaloedd megis isadeiledd digidol, sydd wedi cael ei nodi fel risg. Derbyniwyd y byddai angen ychydig o hyblygrwydd o fewn rheoli'r rhaglen a'r prosiect gyda rhai addasiadau er mwyn adlewyrchu'r newid mewn amgylchiadau a fyddai'n cael ei fonitro dros amser, a bydd gan y Cabinet a'r Cyngor rôl o ran hynny. Fodd bynnag, gobeithiwyd y byddai'r prosiectau yn cael sicrhau yn y dyfodol cymaint â phosibl, gyda dull o edrych ymlaen o ran y gofynion yn y dyfodol megis y rhaglen werth a datgarboneiddio, sgiliau a swyddi newydd yn addas i'r oes fodern.

Cydnabu'r Cabinet y broses gymhleth a hir yn arwain at y cam Cytundeb Terfynol a thalodd deyrnged i waith caled pawb ynghlwm gyda'r broses a datblygu trefniadau cadarn wrth fynd ymlaen. Roedd y Cabinet yn fodlon bod y wybodaeth eglur a ddarparwyd yn nhelerau'r portffolio o raglenni a phrosiectau; ystyriaethau ariannol a fforddiadwyedd, a threfniadau llywodraethu wedi dangos bod yr holl elfennau wedi cael eu hystyried a bod sicrwydd wedi cael ei dderbyn o waith craffu. Ychwanegodd y Cyngorydd Thompson-Hill bod y cyllid i ysgwyddo'r costau ychwanegol wedi cael ei ganfod gan ddarparu sicrwydd bod yr elfen ariannol yn gadarn.

Gwahoddodd yr Arweinydd gwestiynau gan aelodau nad oeddent ar y Cabinet, ac ynghyd â'r swyddogion perthnasol, ymatebwyd i'r materion a godwyd fel a ganlyn -

- cytunodd y swyddogion i ystyried y pwyntiau a godwyd gan y Cyngorydd Meirick Davies ynglŷn â sut oedd y wybodaeth yn cael ei gyflwyno yn hygyrch
- roedd disgwyliad i'r rhaglen ddigidol gael ei ddarparu yn gynnar o fewn y broses a byddai gwaith yn cael ei gyflawni i ddatblygu capasiti'r sector preifat a fyddai'n cael ei gefnogi gan y buddsoddiad sylweddol arfaethedig yn y maes hwnnw.

- byddai effaith amgylcheddol ac ecolegol y prosiectau penodol yn cael eu hystyried fel rhan o'r prosesau statudol o ran caniatâd cynllunio ac roedd y cynigion hefyd wedi cael eu halinio gyda'r nodau lles a datblygiadau addas
- roedd manylion am y dull caffael yn y cynllun busnes troswaol gyda phwyslais ar annog a chefnogi gwell mynediad i BBaChau rhanbarthol a lleol, ac o ystyried y nod i hybu'r economi lleol roedd y cysyniad wedi cael ei adeiladu i mewn i'r cynnig cyffredinol er mwyn sicrhau bod cwmnïau lleol yn elwa ac yn helpu i ddarparu'r buddsoddiad; o ran ôl Brexit, roedd y rheoliadau caffael presennol yn dal i fod yn gymwys a byddai gwaith yn parhau o fewn y cyfyngiadau a pharamedrau cyfreithiol wrth a phryd i'r rheolau newid.
- nid oedd llwybrau beicio wedi cael ei gynnwys fel prosiect penodol o fewn y cynnig, ond byddai'n cael ei drafod ar lefel strategol ar draws y rhanbarth o fewn y rhaglen gludiant, a chafodd yr aelodau eu hatgoffa bod ffynonellau cyllido lleol eraill ar gael i awdurdodau lleol ddarparu disgwyliadau lleol o'r natur hwnnw.

PENDERFYNWYD y byddai'r Cabinet yn –

- cymeradwyo yn ffurfiol ac yn argymhell fod y Cyngor yn cymeradwyo'r Cynllun Busnes Troswaol fel y ddogfen sy'n nodi'r trefniadau i gyflawni Bargen Dwf Gogledd Cymru fel y sail ar gyfer bod yn rhan o'r Fargen Dwf Derfynol a derbyn y Llythyr Cyllid Grant gyda Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU;*
- cymeradwyo'n ffurfiol y darpariaethau yng Nghytundeb Llywodraethu 2 sy'n ymwneud â swyddogaethau gweithrediaeth, argymhell fod y Cyngor yn cymeradwyo'r darpariaethau sy'n ymwneud â swyddogaethau anweithredol, a'i fod yn benodol yn mabwysiadu dirprwyaethau'r cylch gorchwyl yng "Nghytundeb Llywodraethu 2: Atodiad 1" ohono fel y sail ar gyfer cwblhau'r Fargen Dwf Derfynol a derbyn y Llythyr Cyllid Grant gyda Llywodraethau Cymru a'r DU;*
- cymeradwyo'n ffurfiol ac yn argymhell fod y Cyngor yn awdurdodi'r corff atebol, Cyngor Gwynedd, i arwyddo'r llythyr Cynnig Cyllid Grant ar ran y Partneriaid;*
- cymeradwyo'n ffurfiol ac yn argymhell fod y Cyngor yn argymhell cymeradwyo'r dull a ddefnyddir i gyfrifo'r gost benthyg tybiannol angenrheidiol er mwyn hwyluso'r llif arian negyddol ar gyfer y Fargen Dwf, ac i gynnwys darpariaeth o fewn cyllideb y Cyngor i dalu'r cyfraniad hwn a'r craidd sefydledig a'r cyfraniadau atodol fel y nodir yng Nghytundeb Llywodraethu 2 (ac ym mharagraffau 5.5 a 5.7 yr adroddiad templed a atodir fel rhan o Atodiad 1);*
- bod y Prif Weithredwr, mewn ymgynghoriad â'r Arweinydd, y Swyddog Monitro a Swyddog Adran 151 yn cael awdurdod dirprwyedig i gytuno ar fân newidiadau i'r dogfennau gyda'r Partneriaid fel bo'n angenrheidiol i gwblhau'r cytundeb, a*
- bod y Cabinet yn cadarnhau ei fod wedi darllen, deall ac ystyried cynnwys yr Aseiad o'r Effaith ar Les Cyngor Sir Ddinbych sydd ynghlwm fel Atodiad 2 fel rhan o'i ystyriaethau.*

6 LLYS AWELON CAM 2

Cyflwynodd y Cynghorydd Bobby Feely adroddiad yn ceisio cymeradwyaeth i ryddhau cyfalaf a gytunwyd arno eisoes o £5 miliwn er mwyn cyfrannu at adeiladu cam 2 Tai Gofal Ychwanegol Llys Awelon mewn partneriaeth â Grŵp Cynefin.

Yn 2010, ar y cyd â Grŵp Cynefin, comisiynodd y Cyngor gyfleuster Gofal Ychwanegol 12 Uned ger Cartref Gofal Awelon. Roedd y Cartref Gofal a Chanolfan Awelon wedi cau yn 2020 i baratoi ar gyfer ail gam y cynllun yn cynnwys 35 o unedau ychwanegol. Byddai'r brydles bresennol ar gyfer cam 1 y datblygiad yn dod i ben a byddai prydles hirdymor newydd yn cael ei chyflwyno i Grŵp Cynefin ar gyfer y safle gyfan. Byddai'r datblygiad yn cymryd dull amgylcheddol cynaliadwy gyda'r golwg o gyflawni graddfa Rhagoriaeth BREEM. Byddai'r prosiect yn creu arbedion i gyllidebau gofal yn y gymuned ac mae manylion cost a budd o'r buddsoddiad o £5 miliwn wedi ei gynnwys fel atodiad i'r adroddiad.

Eglurodd y Cynghorydd Bobby Feeley bod yr oedi i symud ymlaen â'r prosiect yn sgil Covid-19 ac yn falch o fod mewn safle bellach i barhau gyda'r datblygiad. Gofynnodd y Cynghorydd Emrys Wynne i'r cyfeiriad o fewn yr Asesiad o Effaith ar Les at Cymraeg iaith gyntaf gael ei dynnu o ystyried bod y Grŵp Cynefin yn gweithredu trwy gyfrwng y Gymraeg ac yn gwbl ddwyieithog. Mewn ymateb i'r cais a sylwadau eraill cytunodd yr Aelod Arweiniol a Phennaeth Gwasanaethau Cymorth Cymunedol i newid y cyfeiriad at yr iaith Gymraeg yn yr Asesiad o Effaith ar Les; cadarnhawyd y trefniadau bwyd ac amser prydau i breswylwyr, a nodwyd tra bo cynlluniau i adleoli'r clinig ar Mount Road, roedd meddygfa fwy arall yn agos ac roedd gan y dref gyfleusterau gofal iechyd ardderchog.

PENDERFYNWYD y byddai'r Cabinet yn –

- (a) *cadarnhau ei fod wedi darllen, deall ac ystyried yr Asesiad o Effaith ar Les (Atodiad 2 i'r adroddiad) fel rhan o'i ystyriaethau, a*
- (b) *cymeradwyo rhyddhau cyfalaf a gytunwyd arno eisoes o £5 miliwn er mwyn cyfrannu at adeiladu cam 2 Tai Gofal Ychwanegol Llys Awelon.*

7 STRATEGAETH DAI A DIGARTREFEDD DDRAFFT

Cyflwynodd y Cynghorydd Tony Thomas a Bobby Feeley yr adroddiad a'r Strategaeth Dai a Digartrefedd Ddrafft ar y cyd i'r Cabinet ei ystyried cyn ei gyflwyno i'r Cyngor llawn am gymeradwyaeth.

Roedd y Strategaeth Dai yn cael ei adolygu i ffurfio Strategaeth Dai a Digartrefedd newydd ar gyfer y sir a fyddai'r darparu datganiad clir o weledigaeth a nodau'r cyngor am y pum mlynedd nesaf. Roedd sicrhau bod pawb yn cael cefnogaeth i fyw mewn cartrefi oedd yn diwallu eu hanghenion yn flaenoriaeth corfforaethol allweddol a byddai'r Strategaeth ddiwygiedig yn darparu fframwaith ar gyfer holl swyddogaethau perthnasol y Cyngor i fynd i'r afael â'r flaenoriaeth yn llwyddiannus. Cynigiwyd cadw'r 5 thema allweddol o fewn y Strategaeth Dai bresennol gan ychwanegu thema ar wahân 'Atal a mynd i'r afael â Digartrefedd'. Roedd y Strategaeth ddrafft yn cynnwys cynllun gweithredu newydd wedi'i strwythuro o

amgylch y 6 thema allweddol ac yn nodi'r camau gweithredu i ddarparu'r canlyniadau disgwylidig.

Croesawodd y Cynghorydd Feeley y cysylltiad a wnaed rhwng tai a digartrefedd yn y Strategaeth ddrafft a'r dull a gymerwyd i weithio yn y dyfodol; diolchodd hefyd i'r swyddogion am eu gwaith caled i greu'r ddogfen. Roedd yr Arweinydd hefyd yn cefnogi'r dull a gymerwyd a holodd sut fyddai'r gwaith yn cysylltu â'r Cynllun Datblygu Lleol (CDLI). Ymatebodd y Cynghorydd Mark Young bod y CDLI yn cyd-fynd â'r Strategaeth a byddent yn llywio ei gilydd. Adroddodd hefyd am ei bresenoldeb mewn cyfarfodydd y Grŵp Tai a Digartrefedd Strategol a'r trafodaethau cadarnhaol. O ran y camau nesaf, ystyrir tystiolaeth data gan y Grŵp Cynllunio Strategol yn gynnar yn y Flwyddyn Newydd a fydd yn helpu i lywio'r dyraniadau tai wrth symud ymlaen yn y CDLI. O ran y Strategaeth ddrafft, amlygodd y Rheolwr Tai a Chynllunio Strategol yr ymgynghoriad a gynhaliwyd i hysbysu'r ddogfen. Os caiff ei gymeradwyo gan y Cyngor ym mis Rhagfyr, bydd darpariaeth y Strategaeth a'r cynllun gweithredu yn cael ei oruchwylio a'i monitro gan y Grŵp Tai a Digartrefedd Strategol a bydd adroddiadau rheolaidd yn cael eu cyflwyno i'r Pwyllgor Craffu.

Teimlodd y Cynghorydd Meirick Davies y dylai'r Strategaeth adlewyrchu dyheadau'r Cyngor yn y dyfodol megis cynyddu'r amod 10% ar gyfer tai fforddiadwy. Cadarnhaodd y swyddogion bod y cynllun gweithredu yn cyfeirio at gynyddu'r cyflenwad o dai fforddiadwy a byddai'r dull a'r trothwyon presennol ym mholisiau CDLI yn cael eu hadolygu fel rhan o'r gwaith CDLI sy'n codi. Roedd y gofyniad 10% yn cyfeirio at gynlluniau tai'r farchnad agored, ond roedd ystod o ffyrdd oedd yn cyfrannu tuag at dai fforddiadwy gyda'r mwyafrif o dai fforddiadwy yn cael eu cyflenwi drwy landlordiaid cymdeithasol cofrestredig a chymdeithasau tai. Canran cyffredinol o dai fforddiadwy a ddarparwyd o'r tai a adeiladwyd yn 2019/20 oedd 57%. Roedd rhaid i'r gofyniad am dai fforddiadwy a ddarparwyd ar gynlluniau tai'r sector preifat fod yn seiliedig ar hyfywedd a'i ystyried ar y cyd â meini prawf a lles cynllunio eraill megis cyfraniadau addysg neu ecoleg. Pwysleisiodd Mark Young rôl yr CCA i graffu'r data perthnasol er mwyn cytuno â'r ffigwr o dai fforddiadwy yn y sector preifat fel rhan o'r CDLI newydd.

PENDERFYNWYD bod y Cabinet yn argymhell mynd a'r Strategaeth Dai a Digartrefedd Ddrafft i'r Cyngor i'w chymeradwyo.

[Ar y pwynt hwn (11.45 am) cymerodd y pwyllgor egwyl deng munud am luniaeth.]

8 PROSIECT ARCHIFAU AR Y CYD SIR DDINBYCH A SIR Y FFLINT

[Roedd rhaid i'r Arweinydd adael yn ystod yr eitem hon a chymerodd y Dirprwy Arweinydd, y Cynghorydd Julian Thompson-Hill y Gadair am weddill y cyfarfod.]

Cyflwynodd y Cynghorydd Tony Thomas yr adroddiad yn ceisio cefnogaeth y Cabinet am adeilad Archif Passivhaus pwrpasol newydd arfaethedig yn yr Wyddgrug, er mwyn lletya Gwasanaeth Archifau ar y Cyd Sir Ddinbych a Sir y Fflint sydd newydd ei ffurfio a'r cyllid grant cysylltiedig a'r gofynion arian cyfatebol.

Roedd y gwasanaeth archifau ar y cyd wedi'i ffurfio i alluogi'r cynghorau i fodloni eu cyfrifoldebau deddfwriaethol o ran dogfennau o bwysigrwydd hanesyddol a chreu gwasanaeth gwell a mwy cynaliadwy. Roedd y gwasanaeth ar y cyd yn cael ei weithredu dros ddwy safle ym Mhenarlâg a (Carchar) Rhuthun. Datblygwyd y cais Grant Heritage Horizons Cronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol er mwyn ariannu adeilad newydd pwrpasol yn yr Wyddgrug a chynllun gweithgaredd 3 mlynedd cysylltiol. Dewiswyd y safle o astudiaeth ddichonoldeb safle a gynhaliwyd gan ymgynghorydd annibynnol. Roedd yr adroddiad yn cyflwyno'r achos ar gyfer yr adeilad newydd; gan roi manylion ystyriaethau ariannol, a chynigion ar gyfer Carchar Rhuthun.

Amlygodd y Cynghorydd Thomas gyfrifoldebau statudol y Cyngor i ddiogelu ei eitemau hanesyddol a'r anawsterau presennol a wynebwyd o ran problemau capasiti, cyflwr y cyfleusterau presennol a'r buddsoddiad sylweddol angenrheidiol wrth symud ymlaen. Byddai'r cynigion yn parhau i ganiatáu presenoldeb yr archifau yn Rhuthun gyda darpariaeth cysylltu-o-bell o holl lyfrgelloedd a fyddai'n cryfhau safle a darparu hygyrchedd i holl drigolion. Roedd ymrwymiad hefyd i wella'r cynnig treftadaeth yng Ngharchar Rhuthun (gan ddefnyddio gofod gwag y gwasanaeth archifau) gyda'r golwg o ddyblu'r 12,000 o ymwelwyr presennol i'r safle. Roedd mynegiannau cadarnhaol o ran y cynnig i Gronfa Heritage Horizon Cronfa Dreftadaeth y Loteri, ond nid oedd sicrwydd o lwyddiant. Pe byddai'r cynnig yn llwyddiannus, byddai adeilad pwrpasol newydd yn cael ei ddarparu i letya'r gwasanaeth archifau ar y cyd a fydd yn elwa holl gymunedau, gydag ymrwymiad llawn i wella'r ddarpariaeth yn y Carchar.

Trafododd y Cabinet yr argymhellion yn fanwl. Ar y dechrau, roedd anfodlonrwydd o ran y cynigion ar gyfer y gwasanaeth pan cawsant eu cyflwyno i ddechrau, ond roedd mwyafrif y pryderon wedi cael eu datrys ac ar y cyfan roedd y Cyabinet yn cefnogi'r argymhellion, yn arbennig o ystyried yr heriau o gadw dogfennau hanesyddol ac arteffactau ynghyd â'r effaith andwyol ar ddarpariaeth y gwasanaeth a'r goblygiadau cost sylweddol pen a fyddai'r argymhellion yn cael eu gwireddu. Er fod anfodlonrwydd am golli'r cyflester yng Ngharchar Rhuthun a symud tu allan i'r sir, roedd y Cabinet hefyd wedi ystyried mai rhannu gwasanaethau oedd y dewis cywir o ran cynaliadwyedd a chyfleoedd moderneiddio i sicrhau bod y dylestswyddau deddfriaethol yn cael eu bodloni ac i gadw hanes a threftadaeth lleol yr ardal. Nodwyd hefyd y byddai'r cynnig yn darparu mynediad ehangach i wybodaeth o fewn Sir Ddinbych trwy'r gwasanaeth llyfrgelloedd ynghyd â phresenoldeb rhan amser yng Ngharchar Rhuthun a gwell mynediad i ysgolion a ddylai annog cynulleidfa fwy. Roedd y Cabinet hefyd yn falch o nodi y cynlluniau gwella ac ehangu Carchar Rhuthun o ganlyniad i hyn a fyddai'n elwa'r sir.

Ymatebodd y Rheolwr Tîm a Gwybodaeth Busnes i'r cwestiynau a godwyd gan y Cynghorydd Mark Young fel a ganlyn -

- tra bod yr adnoddau wedi cael eu rhoi tuag at y cais, cytunwyd bod angen cynllun wrth gefn os na fyddai'r cais yn llwyddiannus a byddai'r gwaith hynny'n dechrau'n fuan
- Byddai'r Gwasanaeth Moderneiddio a Gwella Busnes yn adeiladu cronfa wrth gefn o £65,000 fel cost untro yn unol â'r costau mynegiannol a ddarparwyd er

mwyn symud ymlaen â'r cynlluniau arfaethedig i ehangu'r atyniad treftadaeth yng Ngharchar Rhuthun.
Roedd y Tîm Treftadaeth hefyd yn ceisio ymgeisio am gyllid allanol er mwyn gwella'r cynigion ymhellach.

Gwahoddodd yr Arweinydd gwestiynau/sylwadau gan aelodau nad oeddent yn y Cabinet ac yn ystod y drafodaeth mynegodd y Cynghorwyr Meirick Davies a Gwyneth Kensler eu cefnogaeth am y cynigion o ystyried y byddai'n cadw treftadaeth a dogfennau pwysig ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol. Fodd bynnag, roedd y Cynghorwyr Huw Hilditch-Roberts ac Emrys Wynne, er yn derbyn y rhesymeg tu ôl i'r cynigion, yn lleisio pryderon dros golli'r gwasanaeth archifau yn Rhuthun, gan geisio eglurhad a sicrwydd ar nifer o faterion yn yr adroddiad, gan gynnwys y cynlluniau ar gyfer gwella'r atyniad treftadaeth yng Ngharchar Rhuthun, darpariaeth gwasanaeth ar gyfer cymunedau a rôl llyfrgelloedd a'r cynnig ar gyfer ysgolion.

Wrth ymateb i'r rhain a'r materion eraill a godwyd yn ystod y drafodaeth, fe wnaeth yr Aelod Arweiniol a'r Rheolwr Tîm a Gwybodaeth Fusnes -

- gydnabod pwysigrwydd sicrhau bod Safonau Cymraeg Sir Ddinbych yn cael eu cynnal wrth fynd ymlaen o fewn y gwasanaeth ar y cyd gan ddarparu sicrwydd i aelodau o ran hynny
- pwysleisiwyd buddion cynnig llwyddiannus o ran darpariaeth a gwelliannau'r gwasanaeth, ond os na fyddai'r cynnig yn llwyddiannus byddai'r Cyngor yn wynebu heriau mawr o ran cynnal y gwasanaeth a chadw cofnodion hanesyddol a byddai hyn yn golygu costau ychwanegol sylweddol
- eglurwyd nad oedd Carchar Rhuthun yn adeilad addas i letya'r gwasanaeth archifau gyda chostau rhedeg/cynnal a chadw sylweddol ac aneffeithlonrwydd gweithredol, ac roedd y cynigion yn rhoi cyfle i ddefnyddio'r gofod gwag gan y gwasanaeth archifau i ehangu'r atyniad treftadaeth ac roedd trafodaethau gyda'r Ymddiriedolaeth Genedlaethol o ran gweithrediad parhaus y safle fel atyniad i dwristiaid
- rhoddwyd gwybod pe byddai'r cais yn llwyddiannus, byddai Sir Ddinbych yn cyfrannu 40% o'r cydran arian cyfatebol a byddai Sir y Fflint yn cyfrannu 60%
- cyfeiriwyd at y cynlluniau ar gyfer darpariaeth allgymorth yng Ngharchar y Berwyn yn Wrecsam, fel rhan o ddull adsefydlu addysgol
- eglurwyd yr astudiaeth ddichonoldeb a gyflawnwyd mewn chwe safle posibl (tri ymhob sir) i sicrhau'r lleoliad gorau ar gyfer yr adeilad newydd, ac fe sefydlwyd mai'r Wyddgrug oedd y dewis gorau ar gyfer y gwasanaeth ar y cyd wrth fynd ymlaen
- cadarnhawyd bod angen gwneud gwaith wrth symud ymlaen, er mwyn sicrhau dyraniad teg o adnoddau i'r gwasanaeth ar y cyd ar draws y ddwy sir, gan gynnwys ysgolion
- darparwyd sicrwydd o ran y gronfa wrth gefn o £65,000 i ariannu'r datblygiadau arfaethedig yng Ngharchar Rhuthun, ac fe gytunodd y Cabinet yn flaenorol i sefydlu ac adeiladu cronfa wrth gefn erbyn 2025 yn benodol ar gyfer y diben hwn
- eglurwyd bod darpariaeth allgymorth parhaol o'r gwasanaethau archifau yn defnyddio'r rhwydwaith llyfrgell fel rhan allweddol o'r gwasanaeth ar y cyd wrth fynd ymlaen, ac roedd gwaith yn mynd rhagddo gyda'r llyfrgelloedd yn y ddwy

sir er mwyn cadarnhau darpariaeth gwasanaeth mwyaf priodol gyda nifer o gynigion gwahanol yn cael eu hystyried

- nodwyd y byddai'r archifau ar gael yn ddigidol a bod y cynigion hefyd yn cynnwys presenoldeb archifau rhan amser yng Ngharchar Rhuthun ar gyfer defnyddwyr y gwasanaeth
- cydnabuwyd, er y gall ysgolion elwa o adeilad archifau hyblyg, yn canolbwyntio ar ddysgu, roedd heriau o ran cludiant ac roedd ystyriaeth yn cael ei roi i ddarparu gwasanaethau allgymorth i ysgolion a byddai gwasanaeth ar y cyd yn darparu cyfleoedd gwell.

Ar ddiwedd y drafodaeth, pwysleisiodd y Cynghorydd Wynne ei bryderon o gollu'r cyfleuster archifau yn Rhuthun yn gyfan gwbl gydag ansicrwydd o amgylch y cynigion.

PENDERFYNWYD y byddai'r Cabinet yn –

- (a) *cytuno y caiff y Gwasanaeth Archifau ar y Cyd gyflwyno cais i gam nesaf (Rownd 1) Cronfa Treftadaeth Gorwelion Cronfa Dreftadaeth y Loteri;*
- (b) *nodu'r galw posib ar £2,034,521 o gyllid y Cyngor er mwyn cyflawni'r ganolfan archifau newydd. Mae hyn yn dibynnu os bydd y cais yn llwyddiannus ar gam Rownd 1 o'r broses ymgeisio am grant Cronfa Dreftadaeth y Loteri a derbyn ffurflen cynnig cyllid, a*
- (c) *cymeradwyo'r dull gweithredu o safbwynt Carchar Rhuthun ac estyniad arfaethedig yr atyniad treftadaeth, fel yr amlinellir yn adran 4.8 yr adroddiad.*

9 ADRODDIAD CYLLID

Cyflwynodd y Cynghorydd Julian Thompson-Hill yr adroddiad yn rhoi manylion ynglŷn â'r sefyllfa ariannol ddiweddaraf a'r cynnydd a wnaed o ran y strategaeth y cytunwyd arni ar gyfer y gyllideb fel yr amlinellir isod -

- y gyllideb refeniw net ar gyfer 2020/21 oedd £208.302 miliwn (£198.538 miliwn yn 2019/20).
- rhagwelwyd gorwariant o £5.492 miliwn ar gyfer cyllidebau gwasanaeth a chorfforaethol (nid oedd y gorwariant yn rhagdybio unrhyw grant 'colli incwm' pellach neu geisiadau)
- tynnwyd sylw at y risgiau a thybiaethau presennol yn ymwneud â meysydd gwasanaeth unigol ynghyd ag effaith ariannol Coronafeirws a chyllidebau Model darparu Amgen Hamdden
- manylion o arbedion ac arbedion effeithlonrwydd angenrheidiol o £4.448 miliwn y cytunwyd arno, gan gynnwys cynnwys arbedion corfforaethol sy'n ymwneud ag adolygiad actiwaraid teirblwydd o Gronfa Bensiynau Clwyd (£2 miliwn); 1% arbedion ysgolion (£0.692 miliwn); arbedion gwasanaeth (£1.756 miliwn)
- rhoddwyd diweddariad cyffredinol am y Cynllun Cyfalaf, y Cyfrif Refeniw Tai a'r Cynllun Cyfalaf Tai.

Ymhelaethodd y Cynghorydd Thompson-Hill ar y sefyllfa ariannol ddiweddaraf yn fanwl, yn enwedig o ran effaith ariannol Covid-19, gan gynnwys y cyllid grant a

gafwyd hyd yma a'r safle ar hawliau i'r cyngor. Hefyd amlygodd y peryglon mewn perthynas ag Incwm o Dreth y Cyngor a'r Cynllun Gostyngiad Treth y Cyngor (CTRS). Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi elfen o gyllid ychwanegol ar draws Cymru ar gyfer y CTRS. Ychwanegodd y Pennaeth Cyllid y rhagwelir lleihad o 1.5% yn Incwm o Dreth y Cyngor ac roedd LIC wedi cytuno i edrych i mewn i'r posibilrwydd o gyllido darpariaeth o ran hynny. Hefyd amlygwyd bod risgiau o amgylch cyllidebau gofal cymdeithasol, cludiant ysgol a gwasanaethau gwastraff.

Codwyd y pwyntiau canlynol yn ystod y drafodaeth a ddilynodd -

- Roedd y Cynghorydd Brian yn awyddus i sicrhau bod pawb yn ymwybodol o waith y Cyngor i wneud y mwyaf o gyfleoedd ariannu er mwyn lleihau'r gorwariant a ragwelwyd a lliniaru effaith Covid-10 ar gyllid yr awdurdod. Cadarnhaodd Aelod Arweiniol Cyllid bod cyllid LIC a gyhoeddwyd yn gynharach yn y flwyddyn wedi cynnwys cyllid ychwanegol ar gyfer colled incwm ar gyfer gweddill y flwyddyn ariannol. Roedd mwyafrif o gais Chwarter 1 wedi cael ei fodloni ac roedd cais Chwarter 2 yn cael ei werthuso ar hyn o bryd. Byddai ceisiadau hefyd yn cael eu gwneud ar gyfer Chwarter 3 a 4 ar yr amser priodol a byddai'r awdurdod yn parhau i wneud cais am unrhyw ffynonellau o gyllid ar gael iddynt er mwyn gwneud y mwyaf o incwm.
- Roedd y Cynghorydd Mark Young yn cydymdeimlo â'r rhai oedd yn wynebu anawsterau ariannol a chwestiynodd y dull o adennill Treth y Cyngor. Rhoddwyd sicrwydd bod gan y Cyngor safbwynt cytbwys gyda dull sensitif a hyblyg gan ystyried amgylchiadau unigol. Er mai ychydig iawn o gamau adennill a gymerwyd yn ystod y chwe mis cyntaf, roedd y Cyngor bellach yn ymgysylltu â thrigolion ac yn gweithio gyda Chyngor ar Bopeth Sir Ddinbych i dargedu cymorth lle bo angen ac er mwyn sicrhau ei fod yn adennill ôl-ddyledion lle bo'n briodol. Roedd disgwyliad gan Lywodraeth Cymru i gyflawni'r gwaith adennill.
- mewn ymateb i gwestiynau gan y Cynghorydd Meirick Davies, cadarnhawyd bod safleoedd yr hen ysgol yng Nghlocaenog a Chyffylliog yn eiddo i'r Cyngor ac roedd defnydd y safleoedd yn y dyfodol yn cael eu hystyried ar hyn o bryd, yn unol â pholisi gwaredu'r Cyngor. O ran Ysgol Llanbedr, roedd egwyddor sylfaenol cyfnewid tir wedi cael ei gytunol fel rhan o'r cynnig gwreiddiol, er mwyn darparu'r ysgol newydd a rhoddwyd diweddariad ar drafodaethau ar gyfer defnydd safle'r hen ysgol yn y dyfodol, eto yn unol â pholisi gwaredu'r Cyngor.

PENDERFYNWYD bod y Cabinet yn nodi'r cyllidebau a bennwyd ar gyfer 2020/21 a'r cynnydd a wnaed yn erbyn y strategaeth gyllidol y cytunwyd arni.

10 RHAGLEN GWAITH I'R DYFODOL Y CABINET

Cyflwynwyd Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Cabinet i'w hystyried a nododd yr aelodau diwygiadau canlynol –

- Rheolau'r Weithdrefn Gontractau - wedi'i symud o fis Rhagfyr i fis Chwefror
- Cynigion Cyllideb Derfynol 2021/22 – Ionawr
- Grant Digartrefedd Covid Llywodraeth Cymru – i'w gadarnhau

PENDERFYNWYD nodi Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Cabinet.

Daeth y cyfarfod i ben am 13.00.